

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ:

На місяць . . . — м. 50 ф.
На 3 місяці . . . 1 » 50 »

(Ціна одного примірника 5 ф.)

**ВИХОДИТЬ ДВА РАЗИ НА
ТИЖДЕНЬ.**

Розсвіт

Часопись громади „Самостійна Україна“.

**АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
Й АДМІНІСТРАЦІЇ:**

«Ukrainisches Sekretariat»
Rastatt (Baden).

ВИДАЄ: ТОВАРИСТВО
„УКРАЇНСЬКИЙ РУХ“.

Раштат,

субота, 5. січня

1918

Із Різдом Христовим, зі Святом мира й любови
пересилаємо шановним читачам і прихильникам

„Розсвіту“ найщиріші бажання.

Редакція.

З Різдом Христовим...

„Слава во вишніх Богу
І на землі мир“...

Великий, давніми звичаями надиханий і для кожного Українця так милий празник народження Князя мира, правди й любови—святкувати мемо у цім році, хоч і на чужині, та все таки з куди кращими почуваннями й надіями, ніж у минулих воєнних роках...

Бо оце на найбільшому, в 1800 верст довгому фронті, замовкли гармати, а над малим і тихим українським вертепом, Берестем Литовським, сходять так довго й гаряче виглядана зірка мира...

Сходять і своїм любим світлом надії мов цілющою водою будить і піддержує в край втомлене й розбите серденько всіх страждучих, що даремне її досі ждали...

Мов усмішка невинної дитини, виринає на захмаренім і грізнім досі небосклоні ця благословенна зоря спокою, щоб уможливити й освітити шлях повороту всім тим, що їх доля в далекі, чужі сторони загнала.

Та не тільки зза цього нам радіти. Є ще друга, куди важніша причина, щоб в гору підняти свої серця.

Рідний Край наш, наша **Ненька-Україна**, що від 1654. року мучилась під московським каралом у царській тюрмі, **скинула вже вікові кайдани**.

В українських степах зірвав ся могутній подих свободи, від якого захвилював ся наш славний **Дніпро**, розбудив на своїм березі приспану столицю **Київ** і гомін волі з неї поніс аж у **Чорне Море**, на котрому замаячили синьо-жовті прапори...

Україна стала державою й засіла „в народів вольних колі“ до мирових переговорів у Бересті Литовським.

Коли вертати мемо в свої сторони, на тихі води, на ясні зорі, то привітає вже нас Край щасливий і веселий, а рідні й близькі стрічати муть нас як вольні вже горожани.

Батько й мати, брат і сестра обнімуть нас розкованими руками і прибувших під рідну стріху поцілують „вольними устами“...

Та є ще й третя причина, із-за якої можна нам вже тепер тішити ся.

Бо й ми, хоч з далекої чужини й полону, принесемо також дорогого гостинця Рідному Краєві...

Не в грошах,—що правда,—і не в дорого-

цінних матеріальних речах, але у **вельми важнім духовім придбанні...**

Не вернемо на нашу і свою вже землю колишніми заляканими царськими рабами, тільки **свідомими Українцями і зрілими горожанами Української Народньої Республіки**, котрих вже не поветидають ся наші брати, що там над Дніпром так славно за волю стояли...

Ми познайомили ся тут в полоні з українською літературою та історією, навчили ся карности й організації, словом як слід приспособились до громадянського життя на Україні.

І ось тому, святкуючи це Різдо, ми маємо повне право ясним, **веселим оком глянути в нашу будучність і, щиро обнявши друг друга, кликнути: „Горі імієм серця!“**...

З приводу III. річника 1918. року.

І знову за нами остаєть ся ще оден рік. Це вже другий рік нашої журналістичної праці в полоні. Другий рік вже минає з того часу, як на сторожі нашої громади поставлено слово. Другий рік гомонить у нашій громаді рідне слово, подаючи полоненім товаришам і пораду й розвагу.

І цей другий рік, як і перший, гідний того труду, який ми взяли на себе. Завдання, яке ми поставили собі, це було в першій мірі ширення друком нашої національної думки.

І це завдання, по змозі і на наших умінях, ми й цього року сповнили.

Але коли вимоги нашої громади в першій році були маленькі, то в другім році, з поширенням нашої української ідеї, стали вони далеко більші.

Тепер вже не вистарчало ограничати ся тільки несенням національної свідомости та розваги між нашими читачами, але треба було більше звертати увагу й на питання життя, тобто питання політичної натурі. І редакція числила ся з цим, оскільки на те позволяли рамки часописи та положення, в яким ми знаходимо ся.

Другий рік за нами, такий богатий рік для української справи. Які великі придбання приніс він нам. Протягом цілого року бачимо ми, як відроджуєть ся наш наріздо самостійного політичного життя, як засновує свою державу й, як скидає кайдани своєї 250—літньої неволі.

Не міг цей рік не оставити свого впливу

й на нас, засуджених на життя полону. Не міг він пройти попри нашу уяву. Він відбив ся в нашій душі, він найшов вираз і на сторінках „Розсвіту“.

Життя наше, яке було при кінці 1916. року досить не показне, набрало через події останнього року більшого розгону. З подіями, які приніс нам цей рік, звязана в великій мірі й наша діяльність та наш успіх. Ще на початку цього року могли ми видивати тільки на тих Українців, які були свідомі своєї народности. На кінці цього ж року ми можемо сміло сказати, що наш вплив сягає на масу українського елементу, без огляду, чи та маса цілком свідомо, чи напів свідомо своєї національности.

Такий успіх завдячуємо ми в великій мірі подіям останнього року.

Думки, які ми ширили поміж нашими полоненими товаришами, розвивали ся в більшій, або меншій мірі—вони приймали ся з часом. Переворот під цим зглядом зробила аж російська революція. Наше слово загомоніло живіще й набрало горожанської смілости.

Ще в початках останнього року можна було почути від вірних прислужників царського режиму, що „ні какоюю Українці не может бити“. І під впливом таких тверджень багато темних Українців не визнавало своєї національности й послугувало ся в розмові зі своїми товаришами салдацьким жаргоном,—а своєї рідної, матірної мови стидало ся.

Так ті часи вже за нами.

Тепер, коли в нас є своя держава, коли є своя українська школа, коли є своє українське військо, коли є свій український уряд, коли все й усюди балакають по українськи, немає вже в нас потреби заохочувати Українців послугувати ся своєю мовою. Це тепер усі Українці самі добре розуміють, а ще краще зрозуміють, коли повернуть по війні назад до дому.

Перед редакцією „Розсвіту“ стоять отже на початку 1918. року цілком иньчі завдання, як вони були в перших місяцях 1917. р. Редакції прийдеьт ся тепер звернути пильнішу увагу на поглиблення тих думок та ідей, які вона ширила до тепер. Але щей деякі нові завдання стоять перед редакцією нашої газети.

Російська революція видвигнула на денний порядок таку масу ріжних питань політичного та соціального характеру, що ми не можемо пройти мимо біля цих фактів, щоби хоч у часті не обговорити їх.

Коли ми брали ся до видавання часописи, то нашою метою було витворення кадрів борців за нашу народню думку. Тепер події сьогорічні відмінили трохи цю мету. За нами стоять тепер вже не одиниці з поміж Українців, але тисячі.

І з цих тисячів треба витворити практичних робітників на народній ниві. О стільки отже мусить редакція приноровити ся до такого широкого загалу та вдоволити його духові вимоги й потреби.

Це загальні цілі, які собі ставить редакція, стоючи на порозі третього року видавання часописі „Розсвіт“. Очевидно, що й попри ці нові завдання, редакція не забуде й на попередні свої завдання, і буде їм, відповідно до потреб, уділяти належну увагу.

Але багатство та ріжнородність часописи залежать у певній мірі від інтересу її читачів.

О скільки шановні читачі будуть звертати увагу на недостачі часописі, на стільки можна буде ті недостачі усувати.

Задля того, запрошуючи наших читачів до передплати „Розсвіту“ на третій рік, ми лічимо й на духову поміч з боку наших читачів.

При спільній допомозі—маймо надію, що досягнемо своєї мети.

G.F.P 925

ГЕНЕРАЛЬНА СТАРШИНА ГРОМАДИ „САМОСТІЙНА УКРАЇНА“

в раштатському таборі.

ПЕРЕДАЄ ЗІ СВЯТАМИ

РІЗДВА ХРИСТОВОГО

всім товаришам у таборі й на робітничих командах сердечне бажання провести це свято як найкраще, з надіями на скорий поворот на рідну вільну вже ЗЕМЛЮ, з надіями, що це свято—останнє на чужині.

По старинному звичаю наших Батьків здоровимо Вас із цими святками: Дай Боже, щоб усі ми в щасті й здоров'ї діждали від Різдва до Нового Року, від Нового Року до Воскресення, від Воскресення до Вознесіння, від Вознесіння до сто рік, щоб Нам усім Бог продовжив вік.

ДОБРИЙ ВЕЧІР!! СВЯТИЙ ВЕЧІР!!

За Генеральну Старшину: Голова Хоменко.

Секретар Баложний.

Вісти з України.

Всеукраїнський з'їзд робітничих, салдацьких та селянських депутатів.

На жадання теперішнього, петербурзького більшовицького правительства скликано в Києві всеукраїнський з'їзд робітничих, салдацьких і селянських депутатів.

Петербурзьке правительство, поставивши таке жадання, гадало, що й на Україні такий з'їзд захопить владу у свої руки.

Але воно помилило ся.

З'їзд, який мав розігнати стару Центральну Раду й створити нову, зробив велику маніфестацію за старою Українською Центральною Радою.

На цьому з'їзді був присутнім і голова Центральної Ради, проф. М. Грушевський.

На засіданні дня 6. грудня він звернувся до з'їзду з такою промовою:

„У цей час, коли ми тут засідаємо, на Україну йде вороже її військо. Воно вже вступило на українську землю. Воно має наказ за всяку ціну пробити ся до центра нашої держави.

Це військо посилають на нас петербурзькі народні комісарі, які всюди кричать про свою любов до мира, а нам обявляють війну...

Товариші! Центральна Рада завжди стояла за мир, виповнюючи волю всього українського народу, вона робила все, що було в її силах, щоби приблизити день мира.

І тепер, коли цей так довго жданий день, здасть ся, не так уже далеко, нам виповідають війну.

Тут говорили, що Рада народніх комісарів виповіла війну не українському народові, а лише Центральній Раді.

Та хіба ж Центральна Рада не український нарід?

Хіба робочі маси України допустять до того, щоби розігнати Центральну Раду?

Ви повинні тут дати на це питання ясну й рішучу відповідь.

Наступила хвиля, коли ви, товариші, селяни, робітники й салдати України повинні підтримати вашу Центральну Раду не тільки словом, але й ділом.

РІЗДВЯНІ СВЯТА.

Прийшли різдвяні свята. Різдвяні свята... Де б не застигли чоловіка ці свята, чи в теплій хаті, серед рідні, чи десь на чужині серед чужих людей, чи де инде й цілком самотнього,—скрізь різдвяні свята приносять зі собою щось приємне, гарне, таке миле серцеві. А що власне? Хто його знає! Так якось воно вже екляло ся. Може через те, що кожному трапляло ся в життю пережити щось приємне, а це приємне припало якраз на різдвяні свята. От, як приходить ся опісля проводити ці свята й серед неприхильних обставин, серед чужих людей на чужині де не може чоловік відчувати святочного настрою, то все таки йому лишасть ся спомин про те колишнє, приємне. Іноді й самі свята тільки тим і гарні, що чоловік згада колишні свята, коли, чи то сам був кращим ніж тепер, чи люди були ліпші, хто-зна, а якось краще було. От хоч би й тепер. Сижку один. Чужі люди, чужі звичаї, чуже небо й чужа земля. Далеко, далеко від рідної оселі й від

Вам прийдесть ся підтримати Центральну Раду у всіх відношеннях, у всіх відтінках життя; ви дастьте поживу, ви викажете довіря до грошей Української Народньої Республіки. (Бурливі оплески й оклики: „Віримо, підтримимо!“)

Ви будете також співділати в тім напрямкові, щоби земельна реформа була переведена на Україні пляново й організаційно.

Ще раз висказую надію, що ви всіма силами підтримите в цю трудну хвилю, вами утворені, нові свободні заряди.

Гадаю що ваше відношення до Центральної Ради й до Генерального Секретаріату тут остаточно вияснено й ви затвердите пропозицію резолюцію.

Промову проф. М. Грушевського прийняв з'їзд громом довго невмокаючих оплесків і окликами „Слава Грушевському“, „Слава Центральній Раді й Генеральному Секретаріатові“ „Слава українському військові“.

Всеукраїнський з'їзд селянських, робітничих і салдацьких депутатів закінчив свою роботу дня 21. грудня н. ст.

У справі становища до ультімату Ради народніх комісарів до України й організації влади, з'їзд, не дівлячись на свою велику кількість (поверх 2500 членів), виявив однудушність постанов у цих справах.

У справі ультімату Ради народніх комісарів з'їзд виніс постанову, в якій говорить ся, що розібравши цей ультімат з'їзд уважає, що жадання, які виставлені в ультіматі грубо нарушують права на свободне життя українського народу.

Далі говорить ся, що централістична політика Ради народніх комісарів, яка доводить майже до війни між Україною й Росією остаточно грозить зірванням федеративного звязку, до якого стремить Україна...

Рада народніх комісарів, яка нищить ідею братерства робочих верств усіх націй та поборює прояви національного самовизначення й затемнює клясове самопізнання мас,—помогає цим самим зростові контр-революції.

Признаючи, що нота Генерального Секретаріату є достойною відповіддю Раді народніх комісарів, всеукраїнський з'їзд робітничих, салдацьких і селянських депутатів признає необхідним не допустити до проливу братерської крові й звертасть ся до всіх народів Росії з гарячим зазивом не допустити до нової ганебної війни.

(„Діло“ з дня 29. грудня).

рідних дорогих лиць. На дворі вечеріє, хоч у вікно ще бачу, як одна за другою кружляють великі лапасті сніжинки й м'яко лягають на замерзлу землю. Тихо й сумно й жаль чогось, так болюче жаль, що... й висказати годі... Ще темніше стало на дворі. Ось уже й сніжинок не видно. Очам нема за чим стежити нема куди дивитись. І нехотячи звертають ся вони в мінувшину, давню чи в близьку—все одно. І відрадініще стає на серці, і жаль такий приємний і сам біль якийсь солодкий. Не все так було, як тепер...

Чому це тато не йдуть за мною? Казав, що неминуче приїде у четвер, або в п'ятницю. А ось уже й субота, а там і святний вечір, а його немає. Цілий тиждень, як тільки розпустили зі школи, чекаю я ось, ось, зашелестять під вікном полозки, зі саней виїде тато, увійде в хату, з усіми привітасть ся, а потім і скаже „ну синку, поїдемо святкувати до дому“. Аж серце завмірає, як згадаю, як швидко, швидко будемо їхати, як приїдемо до дому, як мама буде рада, а потім цілі святки дома... Ах, Боже мій, і чого отой тато не їде!

Генеральний Суд на Україні.

„Кіевская Мысль“ із дня 30. листопада ст. ст. доносить, що Генеральний Секретаріат для справ судівництва виробив законопроект Генерального Суду Української Народньої Республіки й подав цей законопроект на розгляд і затвердження Центральної Раді.

У цьому законопроекті говорить ся, що він тимчасовий і матиме силу лише до Українських Установчих Зоорів.

Далі в цім законопроекті говорить ся, що Генеральний Суд Української Народньої Республіки повинен складати ся з трох департаментів: громадянського, карного (уголовного) й адміністративного та що його завдання виконувати на цілій території Української Народньої Республіки всі функції (урядові чинності), які належали „Сенатові“.

Генеральний Суд має місцем свого осідку м. Київ.

Членів Генерального Суду Секретаріат представляє на затвердження Центральної Раді.

Головою в Генеральному Суді найстарший віком член Генерального Суду.

При Генеральному Суді закладасть ся прокуранторія.

З того дня, коли Генеральний Суд оголосить, що він почав уже існувати, судові заряди на території Української Народньої Республіки повинні всі ті судові справи, які належали „Сенатові“, передавати лише до Генерального Суду Української Народньої Республіки.

Гроші Української Народньої Республіки.

У попередньому числі „Розсвіту“ ми подавали, що мають не забаром вийти у світ паперові гроші Української Народньої Республіки.

Тепер, як доносить „Діло“ з дня 29. грудня н. ст., уже появили ся українські гроші в формі кредитових білетів на 3, 10, 100, 500, і 1000 карбованців.

Лицева сторінка кредитового білету має таку напись:

„Серія*) М.... Українська Народня Республіка“. Державний кредитовий білет.... карбованців рівняють ся... російським рублям. (1 карбованець— $\frac{1}{12}$ золотий п'ятнадцятирублевої монети. 1 карбованець містить 17. 424 долі золота). Директор державного банку Української Народньої Республіки: (підпис).

Скарбничий: (підпис)

1917. року. Серія М....“

На другій стороні на горі по російськи й по польськи, а в низу по жидівськи означена вартість білета.

На середині оборотової сторони стоїть така напись:

„Державні кредитові білети Української Народньої Республіки забезпечують ся всім державним майном Української Народньої Республіки, як то: землями, лісами, залізницями, державними доходами, монополією цукру й иньчим майном Республіки.

Державні кредитові білети Української Народньої Республіки ходять рівно з золотою монетою.

За фальшованнє державних кредитових білетів винуваті карають ся позбавленням прав і каторгою“.

*) процентовий державний білет.

Минула й субота, святний вечір прийшов, а тата немає.

На дворі таке підняло ся, що не доведи Господи! Світа Божого не видно. Зверху сніг так і валить, а тут знизу вітер його підхоплює та так крутить, так крутить ним. Ні, не приїде вже тато. Куди ж таки, під таку хуртовину. Бачу, що не тато винен, але все таки найбільший жаль бере на тата. Де ж таки, лишить дитину на цілі свята між чужими! І так жаль, так болюче мені. Цілий тиждень жив тими різдвяними радіощами, цілими ночами мріяв про Іх, а тут, на тобі!

Ні, не бути цьому. Піду пішки. Що мені? Не дійду може? До дому верст... верст... верст біля чотири буде... Заверюха шлях замітає. Та що це? Страшно, правда. Але ж святкувати не дома, ще страшніше. Піду. От треба тільки добре одягти ся, та виглядїти таку хвилю, щоб ніхто не побачив.

Ух! чи не вернути ся? Ні, піду...

Вечеріє. Хуртовина не втихає. Ледви, ледви помічаю біля шляху соломняні віхи. Цілком занесло його. Ніхто не їде й не йде. Тільки я тьпоаю ся по колїна в снігу. Ледви ногами пе-

На багатьох прапорах були заклики, щоб всі народи Європи приступили до негайних мирових переговорів.

На однім прапорі бачилось напис, що Установчі Збори визнають ся лише тоді, наколи вони підуть разом із Радою народніх комісарів (більшевицьким правительством).

Цією маніфестацією мало ся на меті показати єдність робітничих і салдатських мас та зробити останню спробу—притягнути демократію Європи до участі в мировій справі.

Німецько-австрійська комісія в Петербурзі.

Берлін, 30. грудня. З Петербурга повідомляють, що 29. грудня приїхала туди німецько-австрійська комісія, котра—(на основі додатку до умови при замиренню) має приспішити виміну цивільних людей і нездатних до воєної служби полонених та залагодити инчі справи.

Базель, 2 січня. Прив. тел. доносить, що австрійсько-німецька морська комісія для урядкування виміни цивільних осіб та нездатних до служби полонених відбула вже кілька засідань, на яких брали участь також члени уряду большевиків.

Банки у державному зарядві.

Петербург, 28. грудня. Петерб. тел. аг. доносить, що головний виконавчий комітет ухвалив перехід банків у державне володіння.

В цій ухвалі говорить ся так: В інтересі правильної організації сусільного багатства, в інтересі рішучого знищення банкових спекуляцій і повного визволення робітників, селян і взагалі всього робочого народу від використання їх банковими капіталами та в цілі заснування єдиного народного банку російської республіки. Головний виконавчий комітет постановляє: всі банкові підприємства стають від тепер державною монополією. Усі існуючі зараз акційні та приватні банки прилучають ся до державного банку. Всі права й обовязки ліквідованих банків перебірає на себе державний банк.

Базель, 2 січня. Прив. тел. Уряд Ленїна настановив буйшого камергера Безобразова директором державного банку. Він відомий з участі в лісних підприємствах у Манжурії.

Союз охорони Установчих Зборів.

В Москві зорганізовано союз охорони Установчих Зборів. Цей союз метою собі ставить об'єднання демократичних елементів під гаслом: „вся влада Установчим Зборам“.

У склад союзу входять соціалістичні партії та громадські організації й установи. Союз має на провінції свої відділи.

Коли відбудеть ся відкриття Установчих Зборів—не відомо. Нове правительсто так само що справу чомусь відкладає.

З Києва вже виїхало до Петербургу біля 100 Українців депутатів до Установчих Зборів.

Вибори до Установчих Зборів.

Базель, 2. січня. Як доносять приватні телеграми, останні висліди виборів до Установчих Зборів дали ось який вислід: з 421 члена є 22 о соціальних-революціонерів і 132 большевиків. („Fr. Ztg.“)

гарне. Як дійду в переживанні до тієї радості, тих сліз і того поцілунок, ще раз стріпнет ся серце й болючий жаль стисне груди. А тим часом догорить свічка й голі стіни не побачуть, як що покотить ся й упаде на стіл сльоза....

Знов минули роки.

Скільки гірких днів, скільки печалі пережито за ці роки. А згадаеш—мов нічого й не було. Все, все стерла з душі немилосердна рука життя й на чорному тлі лишило ся лиш кілька невеличких крапичок, як етапи, на яких, на короткий мент задержуєть ся спогад, бішеношвидко перебігаючи минувшину....

Знов різдвяні свята. В захованій серед степу землянці, на брудній соломі застиг мене святій вечір. Ну й щож? Ось, тільки часте лопання гранат, та блискавка від них не дають святкувати, а тоб.... Та ще рядом зі мною лежить сіра порвана шинеля, а в ній ранений салдат стогне від болю. Стогін виходить ніби з під землі й нахабно вриваєть ся мені в душу й шматус її на части, а серце,—мов кров по краплі з його точить ся. Шинелю я бачу тільки тоді, як блискавка від розірваної гранати осяє

Замах на народніх комісарів.

Стокгольм, 31. грудня. Прив. тел. Петербурзькі часописи доносять, що викрито замах на провідників Ради народніх комісарів. Комісарі мали бути замордовані підчас одного засідання. („Fr. Ztg.“)

Відмінене розпорядження.

Петербург, 29. грудня. П. Т. А. Народній комісар для судових справ відмінює розпорядження, щоб усіх арештованих приводити до Смольного Інституту, або перед революційний суд. Усі арештовані повинні бути розсажені по різних в'язницях, де негайно поутворюють ся комісії з трох осіб за порозумінням петербурзької Ради і окружної Ради селянських, військових і робітничих депутатів. На протязі сорока восьми годин комісія провирить, чи арешт був справедливий чи ні і передаєть акт у відповідний суд, або випустить арештованого. („Arb. Zt.“ ч. 358.)

Кубанська республіка.

Загальне заворушення в Росії не обминуло й кубанської республіки.

Але тутешнє правительсто, яке склало ся було за часів Керенського продержало ся довгенький час, й лише недавно припинило своє урядованне.

І кубанська законодавча Рада (див „Розсвіт“ ч. 77.) тепер склала собі нове правительство.

Це правительсто зложено з таких осіб: Головою правительства кубанської республіки вибрано Бича. Справами громадянської управи завідує Садило; військовими справами полковник Успенський; справами просвіти—Сушков; справами судівництва—Султанов; справами торгівлі й промислу—Зеонтович; справами хліборобства—Мантула. Представником до центрального правительства вибрано Макоренча.

Всі большевицькі війська в кубанській республіці розоружено. Таким робом на території кубанської республіки усунєно всяку змогу вести горожанську війну.

(„Кіевская Мысль“ із дня 30. листопада ст.ст.)

Стягнення противних послів.

Із Петербурга доносять, що большевицьке правительсто повідомило всіх заінтересованих, а головно банки за кордоном, що ті російські дипломатичні заступники й конзулі, а також і конзулярні агенти, котрі не хочуть признати Рад народніх комісарів за дійсне правительство, відкликують ся.

Банки робить ся уважними на те, щоби їм не давати грошей та кредиту, а всі заключені ними зобовязання уважають ся скасованими. („Arb. Z.“)

Поділ хліба в Петербурзі.

Базель, 2. січня. Часописи доносять, що в Петербурзі пайка хліба на два дні визначена в розмірі 300 грамів. Здаєть ся, що це є наслідком зарядження Каледїна, котрий заборонив висилку харчів в околиці, які знаходять ся під владою большевиків. („Fr. Ztg.“)

через вікно нашу землянку, а салдата й зовсім не бачу. Та нащо мені його бачить? Він мені чужий! То хіба ж він і один? Там, яку верству вперед, певно сотки таких лежать і мене за їх не болять. А от цей, то мука моя. То не він ранений, ні то немов я сам. Бож мені так болюче за що шинелю.... Та той шинеля моя. То я, я з ніг до голови, то з мене капає кров, я скригочу зубами.... А навкруги нічого, чим заглушити б ці невинні болі, й нікого, хто приніс би полєкшу.

Чегай, як це стало ся? Ага, збірались святкувати святій вечір... ну, а потім... потім покинули на гвалт село, йшли густими рядами... потім кричали, гура, а потім,—текла кров.... Так от як, святій вечір....

А коли я його святкував гарно?

Тоді, тоді.

Йшов... спочивав... заснув... хата... мама й радісні сльози....

Ах, Боже, милій! Не відривай мене від дум! У них так багато прекрасного, а кругом мене... ух, кров і стогін!.. А там....

Не чую стогону, зник біль, перестали роз-

Бої в Іркутську.

Петербург, 31. грудня. Бюро-Райтера доносить, що бої в Іркутську між большевицькими військами та червоною гвардією з одного боку, а козаками та кадетами з другого тривають і досі. В боротьбі вживаєть ся пушок та скоропалів. Частину міста цілком зруйновано. Банк та почту спалено. Населенню загрожує голод. („В. Р.“ ч. 1.)

Конфіскація власности російсько-бельгійської спілки.

Петербург, 29. грудня. Пет. тел. аг., доносить: Рада народніх комісарів з приводу заяви управи російсько-бельгійської акційної спілки про закінчення їхнього підприємства з днем 18. грудня 1918. року й з приводу її відмови піддати ся контролі робітників,—звелїла скофіскувати шахти, фабрики й усі ґрунти спілки.

Увесь службовий персонал остаєть ся на своїх місцях. Всяка нарочне зроблена шкода буде карана революційним судом.

Мирові вісти.

Один з перших актів української дипломатії в міждержавній політиці.

На мирових переговорах у Берестю-Литовськїм брав участь в складі російської делегації член У. Ц. Ради, Любінський. Любінський кілька разів забирає голос, зазначаючи становище українського правительства до кожної справи, яка стояла на черзі.

На його адресу, як також на адресу петербурзького правительства видала Центральна Рада в Києві дня 25. грудня 1917. р. ноту. Це є перший документ дипломатії нової української держави. Ця нота звучить так:

До всіх воюючих і нейтральних держав від Генерального Секретаріату Української Республіки.

Генеральний Секретаріат подає до відомо всім нейтральним і воюючим державам отце:

Третім Універсалом У. Ц. Ради з дня 20. падолиста 1917. р. проголошено Українську Республіку. Цим актом поставлено її в інтернаціональне положення. Українська Народня Республіка змагає до створення федеративної злуки всіх республік, які повстали на землі давнього російського цїсарства. Аж до часу, коли в Росії буде установлене федеративне правительсто, й аж поки міжнародне заступництво буде розділене між правительством федеративної республіки й правительством України, вступає Українська Республіка зі своїм правительством, Генер. Секретаріатом, на дорогу самостійних міжнародніх узасмін.

У звязку з тим уважає Генеральний Секретаріат за річ необхідну вяснити всім державам і народам світа становище Української Народньої Республіки до мирових переговорів, які в найблизчих днях розпочнуть ся в Бере-

риватись гранати.... Нема тут нічого, нема й мене самого....

Я знов маленький, знов їду в хуртовину до дому й знов....

Ще раз минули роки й ще раз прийшли різдвяні свята. Я в неволі, далеко далеко від рідних. Як я проведу ці свята?

Я вже знаю. Ще не один рік мине, й не один прийде святій вечір, а такого не буде більш. Щож мені, чи тут, чи там, чи де инде, скрізь приносить мені святій вечір тихий жаль і солодкий біль за чимось далеким, безповоротним... Нема в душі бажань, нема скарг на життя, нема протестів. Лиш я один не теперішній, а той давній, маленький; є занесений снігом шлях, рідна хата з пахоцями сіна й ладану, з рожевим світом і є мама, безконечно дорога мамуся, є сльози від перенонення радїстю й горячий поцілунок мами..., Щастя, яке ти часом дешеветь!..

Пахом.

Творення українських військ.

„Кіевская Мысль“ з дня 25. листопада ст. ст. доносить, що Генеральний Секретар військових справ, С. Петлюра, наказом для одеської воєної округи заповняв почати формувати: першу українську легку батарею й гайдамацькі курині. Кожний курінь має налічувати в собі стільки жовнірів, скільки їх є в трох батальйонах російського полку.

Ці курині мають zorganizувати ся в Елисаветграді, Олександрівську, Херсоні, Бірзулі, Кривому Розі й Тирасполі.

Петлюра наказав одеську школу літаків лічити за українську, та крім цього zorganizувати перший і другий українські відділи літаків.

Ця ж часопись доносить, що до Києва вже прибули Українці-воєнки, які перебували в Петербурзі й Москві в загально-російських полках.

Вони привезли зі собою до Києва багато різного зружжя.

Із цих всіх прибулих Українців-воєнків zorganizовано український полк, який прибрив собі назву „полк імени Орлика“.

Військові відзначення з нагоди проголошення Української Республіки.

„Кіевская Мысль“ із дня 26. листопада ст. ст., доносить, що Генеральний Секретар військових справ, Петлюра, з нагоди проголошення України Народною Республікою видав такий наказ:

„Командантам київської, одеської й південної частини москвоєвської військової округи поручаю негайно предложити мені до нагороди тих осіб, які щирою й невтомною працею допомогли повернути нашому Рідному Красві права й вольности й помогли при введенню в життя Української Республіки.“

„Українська Телеграфічна Агенція“.

„Українське Слово“ з дня 30. грудня доносить, що Українська Центральна Рада заснувала свою власну „Українську Телеграфічну Агенцію“ в Києві, якої філія (відділ) має бути негайно відкрита в Петербурзі.

Наради над освітою на Україні.

Генеральний Секретар просвіти звернув ся до губернських та повітових Рад із предложенням прислати представників задля наради у справі просвіти на Україні.

У цьому предложенню каже ся, що школа мусить відповідати устроєві краю. Горожанамі Української Республіки не можна керувати зверху, шляхом категоричних наказів. Тому школами на Україні мусить заправляти саме громадянство. В будові нової школи мусять брати участь і учні, як співробітники у шкільній справі. З огляду на те, що успішне переведення будови українського шкільництва залежить від спільної роботи всіх організованих верств громадянства, Секретаріат визнає необхідним скликати особну просвітну нараду

ресуваю. Втомив ся. А чи далеко ще до дому? Здасть вже довго йду, а все ще не видно хати. Чи не спочити б трохи? От тут би сісти.

Сідаю.

Ах, як приємно. От тільки сніг очі заліплює, та шпигає в лице. Відкочую ковнір і ховаюсь із головою. Як затишно, й приємно.. От здивують ся тато й мама, як увійду я в хату.

Ага, не чекали! Самі думали святкувати.

Авжеж не чекали, каже мама, роздягає мене, обтрушує сніг, та все сварить ся на тата, що не поїхав за мною.

А в хаті тепло, пахне сіном, ладаном, перед образами ледви горить лампадка й від неї йде на хату такий м'який і приємний рожевий світ. А там за вікном гуде та свище за верюха й заносить хату снігом. Добре, що я дома.

Міцніше пригортаю ся до мами. Яка вона добра, певно десь уже наготовила гостинців і по лицю бачу, що тяжко їй чекати з ними. От, от віддасть.....

А що далі, то вже не знаю.

Проснув ся я в дійсній хаті, дійсно і лям-

падка кидала на хату м'яке рожеве світло, дійсно пахло сіном, ладаном і... якимись ліками. Наді мною мама схилила зажурене обличчя.

Тато таки виїхав за мною й по дорозі знайшов мене напів замерзлого, занесеного снігом і привіз до дому без тямки.

Проснув ся, кажу, в хаті, відчув серцем святочний настрій і печаль рідні, й радість, невимовна, велика радість наповнила моє дитяче серце. Вона заповнила все моє ество й шукала виходу... й найшла... Сльози, гарячі, сльози радості бризнули з моїх очей, а сухі в гарячій губи жагуче пристали до маминого лица.. Маму-сю... а більш нічого й сказати не можу, та й не треба більш... Ось вони перші болі й перші радощі Різдвяних свят.

Минули роки. Бровою не моргнув, як цілий довгий ряд літ лишив ся позад мене. Знов Різдвяні свята. Та школа, з якої я тікав колись на свята до дому; той плях де я трохи не на віки спочив і та рідна хата де пролились мої перші, свідомі, радісні сльози, все те, й тато, й мама, й уся рідня десь далеко, далеко, за сотки верст. Піді мною чужа нерідна земля, на-

Заходи біля охорони залізниць України.

„Нова Рада“ з дня 26. листопада ст. ст. доносить, що Секретар для військових справ, Петлюра, видав наказ начальникам руху війська, щоби вони утворили по стаціях: Київ, Харків та Одеса по два летючих військових відділи задля охорони залізниць.

Кожний відділ має складати ся з двох сотен піхоти, скорострільної команди та двох полевих, або легких гармат без упряжі.

Салдати цих відділів мають жити ввесь час у вагонах і ними мають кермувати начальники руху війська.

Вагони для гармат та скорострільів мають бути пристосовані так, щоби з них можна було стріляти не виносячи їх із вагонів.

Паровози при цих вагонах із військом та зружжям повинні завше бути сильні й з повною парою.

У потягах мають також бути всі прилади для направи залізниць та для допомоги на випадок нещастя зі самим потягом.

Напад на український полк.

Гаг, 2. січня. Із Москви подають, що український кавалерійський полк, який їхав до Києва, був затриманий більшовиками під Смоленськом. На зазив більшовиків піддати ся, Українці відмовили ся. Тоді більшовики почали острілювати український ешалон із скоропалів, наслідком чого збито двох українських офіцерів і декілька жовнірів.—„F-kt. Ztg.“ № 3. з дня 3. січня 1918. року.

Те пролиття невинної крові Москалям нічого доброго не принесе. Ред.

Заходи Антанту на Україні.

Стокгольм, 29. грудня. Тутешнє українське інформаційне бюро, котре стоїть у звязку з Генеральним Секретаріатом, подає з Києва, що уповноважені представники Франції та Англії обіцяли признати Україну незалежною державою, та допомогати її зброєю й муніцією, коли б Генеральний Секретаріат об'явив війну осереднім державам з одного боку, а урядові більшовиків з другого. Генеральний Секретаріат відповів на це, що Українська Народна Республіка буде держати ся супроти обох державних груп строгої нейтральности.

Петербург, 29. грудня. Петерб., тел. аг. доносить: „Французський уряд припоручив своїй військовій місії на румунському фронті увійти в тісній зносини з Українською Центральною Радою і допомогати їй усіми засобами, як що вона згодить ся утримувати порядок, піддержувати ме румунський фронт, та не замирить ся без згоди Антанту. (В а ч, які хитрї!—Ред.)

Робить ся багацько заходів біля того, щоби Україна не прилучила ся до мира, розпочатого російським урядом і таким робом дала

можливість Антанту влаштувати ся до весенньої кампанії на західному фронті. Антант сподівається ся, що по весні будуть для його кращі умови до загального мира.

Вісти з Росії.

Положення в Росії.

Париж, 29. грудня. Петербурзька робітничка Рада вибрала знов головою Зіновєва, а почесними головами Леніна й Троцького. Зіновєв у вступній промові жадів, щоби Рада перебрала управу Петербургом замість міської Ради.

Петербург, 30. грудня. Агенція Гаваса доносить: Уряд більшовиків випустив відозву, в котрій повідомляє, що кожна демонстрація буде подавлювати ся силою зружжя.

Недостача харчів збільшуєть ся. Петербург забезпечений харчами ніби то тільки на шість днів.

Довіз харчів ніби зовсім припинений. Українська Рада задержала 330 вагонів із засобами поживи, що йшли з Кавказу, а 230 вагонів з Сибіру теж ще не прийшло.

Париж, 29. грудня. „Petit Parisien“ доносить з Петербурга: Комітет міських урядників одногосно постановив приступити до загального штрайку (забастовки), як що негайно не будуть скликані Установчі Збори. Така постановова грозить спиненням водяних і електричних робіт, та достави топлива й харчів.

Петербург, 31. грудня. Агенція Гаваса доносить, що городські вчителі та вчительки зайняли протест проти поступовання більшовиків.

Льондон, 29. грудня. Агенція Рейтера доносить з Петербурга, що народні комісарі звелили оточити військом всі приватні банки, між иньшим також і „Ліонський Кредит“, та зажадали передачі ключів.

Банки обсажено салдатами та матросами. Видано прикази арештувати кількох банкових директорів.

Гаг, 30. грудня. Агенція Рейтера доносить з Петербурга: Указ більшовицького уряду установлює конфіскацію грошей у приватних банках. Все золото, чи то в монетах, чи в кусках переносить ся до запасів державного банку. Ті особи, котрі б відмовлялися віддати золото, будуть примушені силою. Це золото конфіскуєть ся на користь суспільности.

„Basl. Nachr.“, ч. 647.

Мирові демонстрації в Петербурзі.

Петербург, 30. грудня. Петербурзька телеграфічна агенція доносить, що дня 30. грудня в Петербурзі відбула ся величезна маніфестація з приводу мирових переговорів. Вона почала ся о десятій годині рано й тривала аж до п'ятої години вечора. Взяти в ній участь величезні маси салдатів, робітників та матросів.

Маніфестаційний похід почав ся з околиць Петербурга, потім вийшов на Невський Проспект (улиця в Петербурзі), який уявляв із себе море червоних прапорів та малюнків із ріжними написами. Струнками кольонами марширували робітники та салдати, на чолі з червоною гвардією. У маніфестації брали також участь Українці Петербурга.

дімною чуже не рідне небо, а зі мною чужі нерідні люди. Великий шумливий город бачу я з вікна шестого поверху. Люди метушать ся в низу, товплять ся біля крамниць, співають із пакунками, один одному чужий, всяк для себе.

Темнішає. Поволеньки зникають на вулиці люди, далі зникають із моїх очей і сілюети (зариси) високих камяниць. Ніч огорнула город і людей. Нема куди дивити ся. На голім столі блимає недогарок свічки й тїнь від полумя дрібно й швидко мигтить на голій стїні. Так швидко минають дні мого життя й так безслідно зникають.

Тихо й сумно в одинокій хатині. Нема кому вилити біль душі, нема з ким говорити, нема кому пожалітись...

А минуле, далеке, золоте минуле! До його, скоріще до його, потонути в нім з головою, з думами й пережити ще раз ті перші болі й радощі Різдвяних свят.

Все одно, кращого нічого нема, та хто-зна чи й буде коли. Тихо, ніхто мені не мішає, ні кому я не потрібний і мені нікого не треба. Поволеньки поринаю я на дно дитячих літ і мент за ментом переживаю все, все, погане й

стю-Литовському між представниками Ради народних комісарів і державами, що ведуть війну з Росією. Ми маємо непорушне переконання, що теперішня війна являє ся найбільшим нещастем всіх держав, через те від дня проголошення Української Народньої Республіки вступили ми на шлях діяльної мирової політики.

Тому, що в Ш. Універсалі була проголошена необхідність негайно заключити мир, рішила також Ц. Рада прилучити ся до перемир'я. Для того післано на полуднево-захід, і румунський фронт відпоручників Генер. Секретаріату. Оба фронти злучені тепер у один український фронт під кермою правительства Укр. Народньої Республіки.

Рівночасно поручила Укр. Ц. Рада Генер. Секретаріатові повідомити союзників про факт ведення мирових переговорів і це поручення Генеральний Секретаріат у свій час виконав.

Коли Рада народних комісарів за згодою правительств держав, що воюють проти Росії, підняла переговори на всіх фронтах Росії про перемир'я, Генеральний Секретаріат вислав своїх заступників до Берестя-Литовського для контролю та інформації. При тім уважає Генер. Секретаріат за річ конечну звернути увагу на те, що заступники Ради народних комісарів, хоч були повідомлені про те, що відпоручники укр. правительства мають приїхати для участі в переговорах,—заклучили самостійно загальне перемир'я без усякого порозуміння з правительством Укр. Народньої Республіки. Але тепер, коли Рада народних комісарів на основі останньої точки умови про загальне перемир'я почала в Берестю-Литовськ. мирові переговори з правительством Німеччини, Туреччини й Болгарії, Укр. Ген. Секретаріат заявляє іменем Укр. Нар. Республіки:

1) Ціла демократія української держави змагає до світового мира—до загального мира поміж усіма державами, що тепер ведуть війну.

2) Мир, заключений поміж усіма державами, повинен усім, навіть найменшим народам у кожній державі забезпечити свободу народно-правного самовизначення.

3) Для уможливлення справжнього вирівнання судби народів повинні бути установлені відповідні гарантії.

4) Через те забори т. зв. насильне прилучення, або передача поодиноких земель без згоди населення являє ся недопустимим.

5) Рівно ж зі становища робочих клас усіх країв виключені всякі контрибуції в якій-небудь формі.

6) Малі народи й держави, що потерпіли через війну, повинні дістати матеріальну поміч на основі принципів, вироблених на конгресах.

7) Українська Народня Республіка має тепер на своїй землі власний, український фронт і виступає самостійно в міжнародніх справах через своє правительтво, яке заступає інтереси українського народу. Воно повинно також брати участь у мирових переговорах, конференціях і з'їздах на рівні з усіма іншими державами.

Український Генеральний Секретаріат держить ся твердо принципу загального народно-правного (демократичного) мира і змагає прискорити його заключення. Признає велике значіння всіх змагань, щоб такий мир здійснити й уважає за річ необхідну, щоб його заступники брали участь у переговорах в Берестю-Литовському та рівночасно бажає, щоб справа мира була завершена на міжнароднім з'їзді, на який українське правительтво запрошує всі воюючі держави.

Голова Генерального Секретаріату: Володимир Винниченко.

Генеральний Секретар для міжнародніх справ: Олекса Шульгин.

Відповідь почвiрного союзу.

На ноту правительства Української Народньої Республіки осередні держави послали слідууючу телеграфічну відповідь:

До Президента Генерального Секретаріату Винниченка й Секретаря для міжнародніх справ Шульгина.

Київ.

Нота Генерального Секретаріату Української Народньої Республіки „До всіх воюючих і неутральних держав“ означає, як безумовно потрібне, щоби представники Української Народньої Республіки взяли участь в переговорах у Берестю-Литовськiм.

Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія й Туреччина признають вартість до того, щоби зазначити, що вони є готові повитати представників Української Народньої Республіки в участі на мирових переговорах в Берестю-Литовськiм.

При цiм вони зазначають, що вони радо повитали би таких уповноважених представників також при переговорах при заключенню перемир'я.

Бересте-Литовське, 26. грудня 1917.
Уповноважені делегати чотирьох союзних держав: за Німеччину: фон Кільман, за Австро-Угорщину: гр. Чернін, за Болгарію: Попов, за Туреччину: Мессімі Бей.
(„Дiло“ з дня 30. грудня).

Делегати Української Народньої Республіки на мирових переговорах.

Бересте Литовське, 3. січня. Бiоро Вольфа доносить, що на 1. січня прибула до Берестя Литовського **мирова делегація Української Народньої Республіки**, в якій склад входять: **Микола Ф. Левицький, Н. М. Любинський, М. Н. Полозов і А. А. Севрюк**. Всі чотири делегати є членами Української Центральної Ради та послали до Всеросійських Установчих Зборів.

Делегація заявила, що на днях прибуде ще й решта делегатів, між иньчим і предсидатель делегації.

Берлін, 3. січня. З Берліна повідомляють, що державний секретар Кільман згодив ся на переговори з українськими представниками, котрі уже приїхали до Берестя Литовського.

Вони передадуть п. Кільманові декрет (постанову) Української Центральної Ради про проголошення самостійности України.

Українські делегати запевняють, що будуть заступати тільки інтереси своєї націоналнети зовсім незалежно від впливів Антанту.

Осередні держави становлять ся прихильдо допущення на переговори також і польських представників. Здасть ся тільки, що вони будуть допущені, не як рівноправні члени, а скоріще, як річознавці з дорадчим голосом і то лише в окремих питаннях. („N. Bad. G. ztg.“ ч. 6.)

ІЗ ГАЗЕТ.

Часопись „Рідне Слово“, що виходить у Білій на Підляшю, принесла в чч.: 27. і 28. під заголовком „З українського життя“ статтю, посвячену нашому таборовому життю.

Цю досить величєнку статтю написав колишній член нашої громади, п. Микола Шаповал. В цій статті п. М. Шаповал пробує вказати на збочення нашої громади від її політичної програми. Але замість того, щоби показати в чiм полягає відступлення нашої громади від

тієї програми, яку вона прийняла для себе, п. Шаповал написав цілу розвідку про розвиток українського гуртківського життя за царських часів. Ми дуже шануємо п. Шаповала, але не думаємо, що це таке відношення нашої громади до п. Шаповала дає право п. Шаповалові проїхати ся по нашій громаді. Бо так лише можемо прийняти „статю“ п. Шаповала. Не думаємо зовсім, що п. Шаповал хотів у газеті, яка присвячена для українського населення на Підляшю, забрати стільки місяця, щоби лише виляти т. Пархоменка та Москалів, яких він чогось звязує з т. Пархоменком.

Але до речі. Ми не будемо ближче розбирати ся в тих „сiмох мiсах грєчаної вовни“, які набалакав п. Шаповал. Ми тільки дамо відповідь на „уваги“ п. Шаповала.

Ми не будемо торкати ся тих справ, які особисто обходять т. Пархоменка, бо це не наше завдання когось особисто боронити, або на когось особисто нападати на сторінках часописи, яка призначена для широкого загалу. Ми звернемо увагу лише на справи загальної натури—отже на справи, які интересують загал нашої громади.

Навязуючи гудз своїх „уваг“ до останніх виборів до Генеральної Ради в нашій громаді, п. Шаповал каже, що „з деякого часу наступив раптовий зворот у настроях таборової публіки“—і то зворот „не в бік розвою, поступу, а в бік занепаду, затвердіння, порожнеї й смерти так розпочавшого й клетотівшого життя“ (очевидно нашої громади!).

Коли посторонній читач перегляне ці рядки, що написав п. Шаповал, то справді здивуєть ся, що стало ся з тою громадою, про яку колишній її член так гостро висловлюєть ся.

Але з нами справа ще не стоїть так кепсько, як то хтось нашептав п. Шаповалові й як це представив п. Шаповал у „Рідному Слові“. Ми кажемо „нашептав“, тому що не віримо, що п. Шаповал міг зробити, будучи в таборі, такі виводи з тих кількох стрічок, які поміщені з приводу виборів у „Розсвіт“.

Також не віримо, що п. Шаповал хотів ні з сього, ні з того здескредитувати громаду перед нашими товаришами та населенням на Підляшю.

Та ми не входимо в причини, які спонукали п. Шаповала до такої критики на нашу адресу—ми скажемо тільки п. Шаповалові, що він дуже помиляєть ся.

Для спростовання скажемо, що програми, в якій т. Пархоменко висказав ся, що він дальше дротяної границі нашого табору не зробить кроку, громада зовсім не одобряла й тому ці слова т. Пархоменка може прийняти ні Шаповал як річ приватну. Що справа так маєть ся, як ми це кажемо, хай послужить п. Шаповалові факт уступлення т. Пархоменка зі становища голови громади.

Але п. Шаповал був у театрі та не був мабуть на театральній сцені й то до того ще за кулісами. Коли сидиш у театрі, й як до того артисти грають справно, то почуваш себе, що ти не в театрі, але на яві, в життю. І часом ти почуваш, захоплюючи ся грою артистів, що тебе до одного з них тягне, а від другого відштовхує, часом тобі здасть ся, як це буває особливо у драмах—а ще до того в трагедіях, що ти задавив би того артиста, який грає ролю людського „павука“.

Але це тільки так на сцені—за сценою воно зовсім инакше. Коли б п. Шаповал був за кулісами нашого життя—тоді він инакше поставив би ся до нього.

Остільки в відповідь п. Шаповалові. Нам дуже жаль, що він став жертвою експльоатації художничої конкуренції.

ДО УВАГИ ТОВАРИШАМ НА РОБІТНИЧИХ КОМАНДАХ.

Управа „Українського Руху“ просить всіх тих товаришів, що замовляють від нас книжки, або часопись „Розсвіт“ писати докладно свої адреси(то значить: Імя й прізвище, власний номер, імя команди та її номер, імя почти й повіту). Коли адреси будуть не докладно писані, то замовлень ми не будемо виконувати, тому що почта не може перебірати відвічальности за доставку замовлення, як адреса перекручена, або не точна.

Так само просимо всіх тих, що наводять справки за для будь якого замовлення, щоби вони подавали число посвідки, яку їм посилає „Український Секретаріат“ як повідомлення отримання їхніх грошей.

Громада „Самостійна Україна“ владжує для громадян табору

„Різдвяне Свято“

з такою програмою.

I. У **понеділок**, дня 7. січня 1918 р.

- 1) у 11. год. дня **сходина таборових** робітників у шкільній салі—вхід за просинами;
- 2) у 3. год. свято в **лязареті** з ялинкою, колядками, виставою й промовами;
- 3) у 6. год. свято **для табору** в великій салі з ялинкою, колядками, виставою, промовами та деклямаціями—вхід безплатний.

II. У **вівторок** вистава Драм. Тов.:

„Г А Н Д З Я“

Докладніщі відомости податуть афіші.

3 таборового життя.

Генеральна Старшина. У середу 2. січня відбулося надзвичайне засідання Генеральної Старшини зі слідуючим денним порядком:

1. Справа виборів до Центрального Комітету для роздачі подарунків.
2. Вільні внесення.

Маючи на увазі те, що речинець урядування Центрального Комітету кінчає ся в цьому місяці, Генер. Стар. по нараді ухвалила перевести загальні вибори по виборчому закону Раш. Громади (загальним, тайним, рівним і безпосереднім голосуванням) в одній виборчій окрузі VIII. блоку, при чім голосування для улегшення має відбутися в двох локалях.

Товаришам, які прожили в II. блоці не менше двох тижнів, надаєть ся право брати участь у виборах.

Комісарами Генеральної Старшини до виборів призначено т-шів Каложного й Іваненка. Предвиборче зібрання призначено Генер. Старшиною на 6. січня від 10. год. ранку.

При вільних внесеннях порушувала ся справа розділу подарунків Командантури й спілки „Єдність“ між хорих в лазареті й на святі в таборі.

По дискусії цю справу доручено перевести т. Цимбалюкові.

Віче. У четвер 27. грудня й у середу 2. січня відбули ся загальні таборові віча.

На вічу 27. грудня був лише виголошений реферат про світові події, якими так цікавлять ся наші полонені.

2. січня, крім цього реферату були ще деякі справи.

Відкривши віче, голова т. Іваненко повідомив, що речинець урядування Центрального Комітету вже кінчаєть ся, на цій неділі переведуть ся нові вибори, в яких прохав усіх прийняти участь.

Далі порушувала ся справа з поліпшенням їжі й відношенням, як в таборі, так і на командах, що президія прийняла до відома й приобіцяла передати це діло Генеральній Старшині.

Реферат про світові події виголосив т. Миколаєвич.

Він довгий час застановив ся над справою мира, звернув увагу на Бересте-Литовське, де відбувають ся мирові переговори, а також на Петербург, де ведуть ся зараз наради в справі обміни полоненими.

Далі перейшов до подій на Україні, а на кінці потішив і підбадьорив присутніх тим, що мир вже близько, й що це Різдво будемо зустрічати з радісними почуваннями, що вічєвики повітали гучними оплесками.

Національне Т-во. В понеділок 31. грудня відбув ся семінар, на якому т. Черчик відчитав реферат про стан хліборобства на Україні.

Зв'язуючи його з відродженням України, яка мусить усі свої сили запрягти, щоби зрівняти ся з західно-європейськими народами, особливо в підняття сільського господарства, як головної галузі краю, референт схарактеризував гіркий стан сільського господарства й його причини.

Як на причини, що привели до такого лихого стану господарства, він указав на безрадіність і темноту українського мужика, малоземелля, розкидання поодиноких частин землі й давновічний трохпильний плodoзмін, через який господар не може поліпшити свого хазяйства. В значній мірі до упадку сільського господарства спричинила ся байдужність усієї української інтелігенції, яка цураєть ся господарства, тікає зі села й безпорадні селяни, опущені всіми, роблять те, що їх діди та прадіди робили.

Не вводять у плodoзмін сіножатства, корінних плодів, мало займають ся скотарством, не приглядають ся до ринків збуту й не вводять галузів, більш попитних на цих ринках.

Тут же референт звернув увагу на високий стан хліборобства у в Сполучених державах, а також і в других західних державах, де ним зацікавлено все населення, де уряд приймає велику участь у допомозі фермерам, організує цілі армії спеціалістів і т. д.

Під кінець указав на так звані елеватори (де ховаєть ся й сортуєть ся зерно), завдяки яким підвищують ся ціни на зерно.

На останку т. Черчик просив регулярно ходити на господарські виклади, які відбуватимуть ся по вівторкам і четвергам від 7. г. вечера.

Драматично-Музичне Т-во. У вівторок 1. січня Драматично-Музичне Т-во відбуло свої чергові збори.

Після прочитання й прийняття протоколу попередніх зборів, прийнято в дійсні члени Т-ва т.т. Іванова й Тертичного.

Над звітом режисера в справі будучих поїздок на робітничі команди розвинула ся широка дискусія.

Через те, що такі поїздки зв'язані з великими розходами, яких Т-во дальше не зможе робити, на цих зборах і думало ся вяснити цю справу. Деякі з членів висказували ся за те, щоб платно брати побіч цієї справи піднесла ся й друга, а саме: на чий кошт Т-во дістає обід, чи вечерю на командах, то ухвалено відложити цю справу на деякий час, аж доки представник Генеральної Старшини не вяснить, як задвляєть ся на це Командатура, а також, чи не візьме вона на себе частину розходів на поїздки.

Також ухвалено на будуче їздити на команди лише стільком членам, скільки вимагає песа.

При організаційних справах ухвалено дати тром товаришам запомогу, а також звільнено т. Пархоменка (на його прохання) від обов'язків голови Товариства й вибрано на його місце т. Шиліна.

Театер. У неділю, 30. грудня, Драматичне Товариство ім. Тобілевича виїхало вперше з виставою на провінцію, а власне в Етенгайм.

Думка про мандрівний театер виникла в нашому таборі вже давно, а причиною до цього було те, що вже від довгого часу в таборі не багато людей. Переважна часть наших земляків працює на робітничих командах, розкидана не великими групами по селах та городах Баденщини, й цим поставлена вона в неможливість брати безпосередню участь у духовому життю табору.

Поставивши своїм завданням як найближче стикати ся зі широкими масами полонених Українців, Генеральна Старшина нашого табору поробила заходи на дозвіл їздити по робітничих командах із виставами, щоби й ті товариші, які не мають змоги довгий час дістатися до табору, час від часу мали нагоду почути рідне слово й побачити ся рідний край на сцені.

Почин зроблено з Етенгаймом, де найденно відповідне місце для вистави. й то в салі гостинниці „Лам“, яку шановний хазяїн радо за для цієї цілі вступив.

У поїзді брали участь 26 членів Драм. Товариства.

Програма була, що правда, не величка, але беручи під розвагу сили нашого Драматичного Товариства й обетавини, в яких прийшло ся виконувати її, вона, можна сказати, вдоволлила слухачів. Складала ся вона з 1. дії драми „Назар-Стодоля“ Т. Шевченка, з концерту і жарту Старицького. „Різдвяна ніч“ (по М. Гоголю).

Я не буду тут торкати ся виконання всіх ролей, а скажу лише за головні.

Досить гарно грав ролю Хоми т. Рясний. На жаль, сцена була за мала задля відповідних рухів. Гарно провів ролю Галі—т. Берменсон. І т. Загурський добре провів ролю Стехи. У цілості ж дія прошла дуже добре.

Що ж до другої точки програми, то можливо, що було б краще, як би її зовсім не було. На голоси Драматичне Товариство вже від давна шкандибає, ці товариші, що виступали в концерті не виправлені.

Через те, та ще й тому, що на виставі була й німецька публіка, не варто було б щоби ми так погано репрезентували перед чужинцями нашу пісню, одян з найкращих дарів, яким тішити ся український нарід.

Третя точка програми „Різдвяна ніч“ мала найкращий успіх, завдяки свого смішного змісту, який подобав ся й полоненим і німецькій публіці, якій ця вистава була ліпше зрозуміла, як перші дві точки. Колядували досить гарно, гарно танцювали гопака. Наприкінці співали „Ще не вмерла Україна“ й „Не пора не пора“.

На початку та в перервах грала струнна оркестра, яка також дала багато приємних хвилин. Невеличка саяла була, як кажуть, „битком набита“. З окрузних сіл прийшли полонені, яких набрало ся до 250 люда, до 100 люда було німецької публіки, мешканців Етенгайму.

Колі би саяла була більша, то очевидно Німців було би далеко більше. Це можна висувати з того великого зацікавлення, з яким німецька публіка віднесла ся до нашого театру. Загальне враження з вистави між населенням Етенгайму лишилось чудове.

Не можна поминути великодушного відношення до нас нага посадики Етенгайму, який радо пішов на зустріч нашим проханням і багато підоміг уладженню вистави, а також хазяїна реставрації „Лам“, який узяв на себе стільки клопоту в цій справі, за що й висловлюю їм іменем цілої громади „Самост. Укр.“ велику й сердечну подяку.

Для полонених такі вистави, побіч естетичного задоволення, являють ся ще й ніби то першою ластівкою, що приносить щось дійсне з тих чуток про недалекий мир, до яких так радісно прислухат ся серце кожного полоненого.

Пахом.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ „РОЗСВІТУ“.

Цим числом редакція „Розсвіту“ починає третій річник.

Умови передплати й розмір часописи лишайуть ся ті самі що й попереднього року.

Але з огляду на те, що українське політично-громадянське життя поширало ся й досягнуло великанських розмірів,—робота в редакції збільшила ся.

Тому щиро прохаємо наших Шановних Читачів та прихильників не тільки підпирати нас передплатою, але й брати, як найбільшу участь, у співробітництві. Прохаємо надіслати до редакції статті, оповідання, вірші й т. д. та подавати ріжні інформації. (Редакція)

ПОЧТОВА СКРИНЬКА.

Товариша **Бутька**, який знаходить ся на роб. ком. Pforzheim здоровить із Різдвяними святами й бажає скорого й щасливого повороту до Рідного Краю тов. Андрій Близнюк, який знаходить ся на роб. ком. № 389 Nordrach, amt Gegenbach.

Полонені табору Раштат. **Іван Балабанів і Іван Талан** здоровлять усіх товаришів знайомих з Різдвяними святами й Новим Роком і бажають їм як найскоршого повороту до дому.

ОПОВІСТКИ.

ДО ВІДОМА ТОВАРИШІВ

НА РОБІТНИЧИХ КОМАНДАХ.

Командатура нашого табору повідомляє урядово, що існує військовий розпорядок, який відносить ся до православних Різдвяних свят. Після цього розпорядку мають всі роботодавці (хазяїни) так розділити час праці для полонених, щоби полонені були вільні на перший день свят від роботи.

Про це мають командофірери завчасу повідомити роботодавців.

У вівторок 8. січня

Драматично-Музичне Т-во імени Ів. Тобілевича виставляє у свій **бенефіс**

„Гандзя“,

історичну драму з часів руїни Ів. Тобілевича на 5 дій.

Початок рівно в 6. годині вечора.

ЦІНИ МІСЦЬ ПІДВИЩЕНІ.

Президія.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ.

Пол. **Блазій Петрюк, № 8766**, шукає свою родину: матір Франку, жінку Антонину й дітий Марію і Блазія Петрюкових, волинської губ., володимирського повіту, бережанської волости зі села Римаці. Прохає відгукнути ся на адресу: Kr. Gef. Lag. Rastatt, arb. K-do № 275, Wolfenweiler, amt Freiburg, Deutschland.

Пол. **Микита Баранів, № 2452** шукає рідного брата Тіта Баранова, № 58059, котрий знаходить ся в таборі Ван. Прохає його, або його знайомих відгукнути ся.

Пол. **Ісько-Іщенко, № 22166** шукає свого брата Івана Іська-Іщенка. Просить відгукнути ся на адресу: Deutschland Kr. Gef. Lag., Rastatt.

Пол. **Никифор Феген, № 3939** шукає родича, Содиржевського. Просе відгукнути ся на адресу: Deutschland Kr. Gef. Lag., Rastatt.

Остап Грива, № 28104 шукає свого родича Василя Надворного, № 28103, котрий числить ся в таборі Раштат. Просить відгукнути ся.

Пол. табору Мангайм **Гаврило Репін, № 10837** шукає свого дядька, Олександра Омеляновича Василенка, зі села Рогова, харківської губ. Просить його відгукнути ся на адресу: Kr. Gef. Lag. Mannheim, № 2525 Heiligkrenz, bei Steinacht, amt Heidelberg.

ЖЕРТВИ.

НА ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ.

Ком. № 522—9 м. 25 ф; ком. 4091—3 м. 15 ф; ?—3 м; тов. № 4410—2 м. 30 ф.

НА ВІБЛЮТЕКУ.

Від товаришів № 28984—35 ф; № 8754—1 м.